

РОЛЬ І МІСЦЕ ФІНАНСІВ В ЕКОНОМІЧНІЙ СИСТЕМІ

Будусь А.С., студентка 3 курсу спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»

Горіховський М.В., к.е.н., старший викладач Кам'янець-Подільського коледжу Економіки, права та інформаційних технологій

Кам'янець-Подільський податковий інститут

У даній роботі ми розглянемо особливості становлення та функціонування фінансової системи України та необхідність вирішення ряду взаємопов'язаних завдань: теоретичні основи фінансової системи; особливості розвитку фінансової системи України; проблеми у функціонування фінансової системи України, можливі шляхи їх подолання.

Фінанси є однією з найбільш важливих і складних економічних категорій. Без них неможливе функціонування держави і діяльність юридичних та фізичних осіб, оскільки саме вони забезпечують вартісний рух створеного у суспільстві валового внутрішнього продукту (ВВП), відображаючи досить складні відносини, що виникають при цьому.

Головним їхнім призначенням є забезпечення кожної фізичної особи, кожного суб'єкта підприємництва, кожної державної структури, а отже і суспільства загалом, достатніми для здійснення їх діяльності грошовими коштами.

Фінанси є фундаментальною підвалиною цивілізації. Як і держава, ринок, гроші, власність, релігія вони - ефективне знаряддя здійснення державної політики, спрямованої на забезпечення життєдіяльності суспільства, і насамперед процесів розподілу й перерозподілу валового внутрішнього продукту між різними верствами населення, окремими господарськими структурами й територіями; усунення вад ринкових механізмів щодо розміщення ресурсів і забезпечення суспільними благами; заохочення бізнесу, ділової та інвестиційної активності, мотивації до праці; анти циклічне регулювання економіки; підтримання рівня зайнятості; стабілізацію економічного стану в державі.

Дослідженню теоретичних проблем розвитку фінансів, з'ясуванню економічної сутності фінансів присвятили свою увагу багато провідних вітчизняних та зарубіжних вчених-економістів. Водночас багато аспектів теорії фінансів недостатньо висвітлені ще й на сьогодні.

Це пов'язано із тим, що сфера фінансів розвивається паралельно із розвитком світової економіки. Процеси глобалізації, які охопили протягом останнього часу світову економіку, створення моделей інформаційної економіки у найбільш економічно розвинених країнах світу, неминуче привносять нові аспекти фінансових взаємовідносин, яких не спостерігалось раніше. Термін «фінанси» (лат. *finantia*) означає платіж, дохід.

Сутність фінансів у кожній суспільно-економічній формації визначають відповідною формою виробничих відносин, пов'язаних з розподілом сукупного

суспільного продукту (ССП) і його невід'ємної складової — національного доходу.

Фінансова система має складну структуру. Її елементами є загальнодержавні фінанси, фінанси органів місцевого самоврядування, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси громадських організацій та фінанси недержавних позабюджетних структур.

Фінансова система України за останні 15 років зазнала істотних змін, але багато з них не дістали відповідного відображення у законодавстві. Україна потребує чіткої правової та адміністративної основи управління податково-бюджетною сферою.

Це означає, що всі функції та механізми такого управління (бюджетною та позабюджетною діяльністю) повинні у повному обсязі регламентуватися законами та відповідними нормативними актами.

Зрозуміло, що державні кошти слід виділяти та витратити лише за наявності відповідних на це правових повноважень. Фінансову систему держави можна розглядати у кількох аспектах.

Зокрема, фінансова система - це сукупність фінансових інститутів, кожний з яких сприяє утворенню та використанню відповідних централізованих та децентралізованих фондів коштів для здійснення фінансової діяльності держави, тобто діяльності з приводу мобілізації, розподілу та використання централізованих та децентралізованих фондів коштів для виконання завдань і функцій держави та органів місцевого самоврядування

З іншого боку (в організаційному аспекті), фінансову систему можна розглядати як сукупність органів державної влади та місцевого самоврядування, які здійснюють у межах своєї компетенції керівництво фінансовою діяльністю держави та підприємств, установ, організацій, що беруть у ній участь.

Україна поступово інтегрується до міжнародних фінансових ринків і наслідки глобалізаційних процесів стають дедалі відчутними для української фінансової системи. Про це свідчить сучасний етап міжнародної економічної інтеграції, перш за все європейської, включаючи уніфікацію фінансових систем і валютну інтеграцію.

Єдиним способом збалансування фінансової системи є застосування системи міжбюджетних розрахунків. Першочерговими завданнями розвитку фінансової системи в Україні є: створити групу потужних банків, зменшити податковий тиск, упорядкувати фінансові потоки та розпочати структурно-інституційні перетворення банківської системи, ефективну реорганізацію підприємств.

Наразі в Україні діють чимало фінансових установ і інститутів, поступово розвивається валютний ринок та ринок цінних паперів, що, безперечно, є наслідком певного позитивного економічного зрушення в економіці держави.

Стабільне фінансове становище держави є об'єктивною умовою її економічного розвитку і зростання суспільного добробуту. У цьому сьогодні нема потреби нікого переконувати.

Це стало зрозумілим як переважній більшості вчених, політичних і громадських діячів, так і широким верствам населення.

Але якщо в державі протягом тривалого часу немає фінансової стабільності, то настає деградація виробничих відносин, суспільної свідомості, а майбутнє стає невизначеним. Відсутність фінансової стабілізації і, як наслідок, чергові сплески кризових явищ тяжко б'ють по добробуту населення, бо втрати через прорахунки у фінансовій політиці несуть широкі маси населення, насамперед найбільш вразливі його верстви.

Основними пропозиціями щодо вирішення основних проблем і недоліків фінансової системи України є:

- зміцнення фінансів суб'єктів господарювання з метою посилення мотивацій до ефективної роботи, інвестиційної діяльності;
- налагодження фінансового механізму діяльності бюджетних установ, знайти нові джерела фінансових ресурсів в умовах дефіциту бюджетних коштів;
- посилення контролю за цільовим використанням бюджетних коштів;
- реформування системи оподаткування в напрямку послаблення податкового тиску;
- зменшення кількості і розмірів відрахувань у державні цільові фонди, відокремити їх від бюджету;
- раціональне використання коштів, залучених з допомогою державного кредиту, зміцнити довіру до державних цінних паперів.

Висновок

Фінанси є однією з найбільш важливих і складних економічних категорій. Без них неможливе функціонування держави і діяльність юридичних та фізичних осіб, оскільки саме вони забезпечують вартісний рух створеного у суспільстві валового внутрішнього продукту (ВВП), відображаючи досить складні відносини, що виникають при цьому. Головним їхнім призначенням є забезпечення кожної фізичної особи, кожного суб'єкта підприємництва, кожної державної структури, а отже і суспільства загалом, достатніми для здійснення їх діяльності грошовими коштами.

Таким чином, фінанси - це не гроші, грошові доходи і фонди грошових коштів самі по собі, а специфічні економічні (грошові) відносини, що складаються при утворенні, розподілі і використанні грошових доходів і сформованих на їх основі цільових фондів грошових коштів (фінансових ресурсів) в процесі розподілу і перерозподілу ВВП, а в окремих випадках і національного багатства.

Література

1. Власова Н. О. Фінанси підприємств: навч. посіб. / Н. О. Власова, О. А. Круглова, Л. І. Безгінова. – К.: Центр учбової літератури, 2007.
2. Грідчина М.В. «Фінанси. Теоретичні основи» - навчальний посібник, МАУП. - 2004 р.
3. Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999 р. № 996 – XIV зі змінами, внесеними згідно із Законами N 3422-IV (3422-15) від 09.02.2006, ВВР, 2006, N 26, ст.210